

Molla Nəsərəddin

ملا نسرەددین

Hazırladı: Cavid Ağa

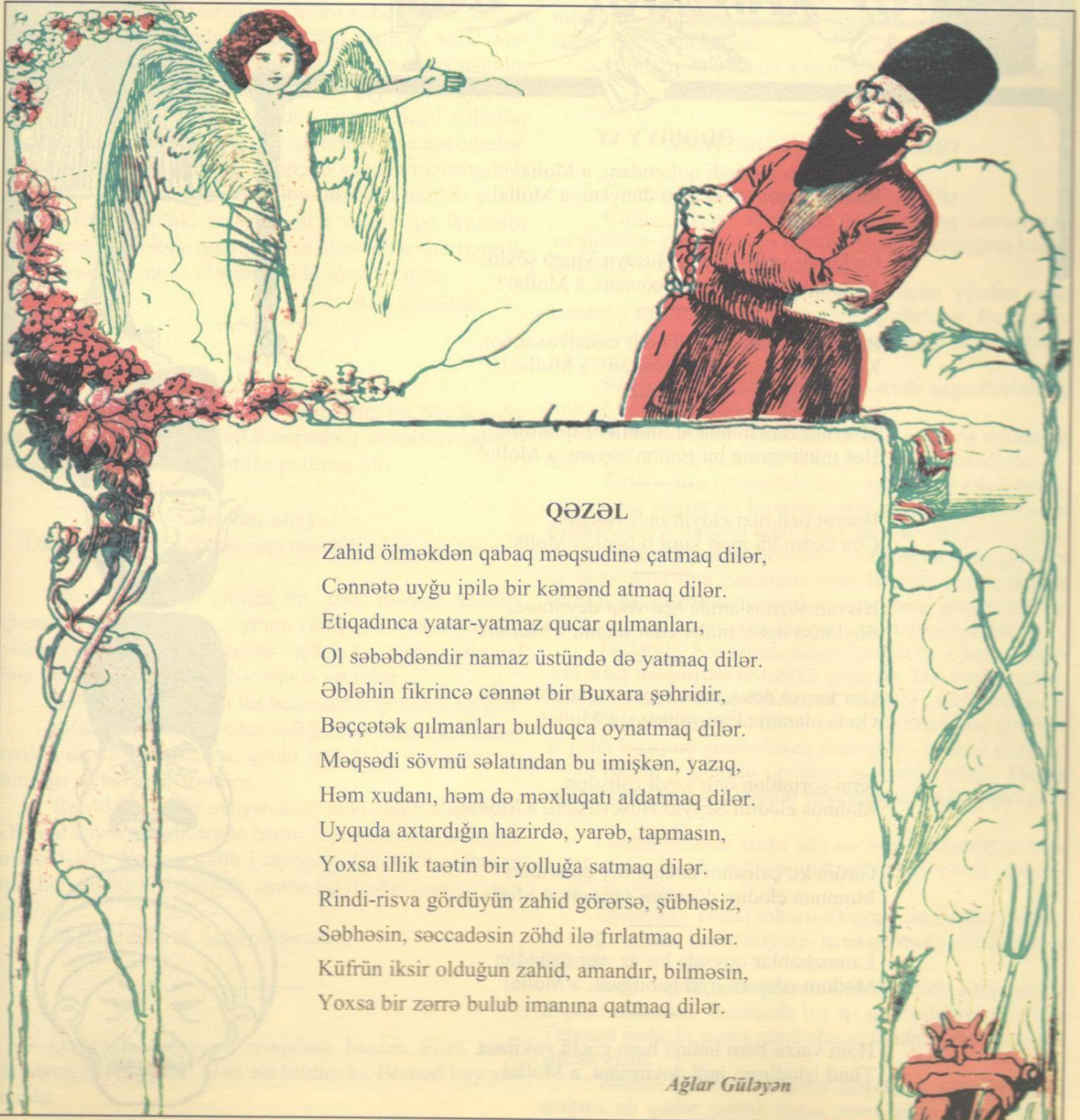
اغا دی واج: یدال رضاح

ملائكة الله

№1 Qiyməti 12 qəpik.

МОЛЛА НАСРЕДДИНЪ

Цена 12 к. № 1

QƏZƏL

Zahid ölməkdən qabaq məqsudinə çatmaq dilər,
 Cənnətə uyğu ipilə bir kəmənd atmaq dilər.
 Etiqadınca yatar-yatmaz qucar qılmanları,
 Ol səbəbdəndir namaz üstündə də yatmaq dilər.
 Əbləhin fikrincə cənnət bir Buxara şəhridir,
 Bəççətək qılmanları bulduqca oynatmaq dilər.
 Məqsədi sövmü səlätindən bu imişkən, yazıq,
 Həm xudanı, həm də məxluqatı aldatmaq dilər.
 Uyquda axtardığın hazirdə, yarəb, tapmasın,
 Yoxsa illik taətin bir yolluğa satmaq dilər.
 Rindi-risva gördüyün zahid görərsə, şübhəsiz,
 Səbhəsin, səccadəsin zöhd ilə fırlatmaq dilər.
 Küfrün iksir olduğun zahid, amandır, bilməsin,
 Yoxsa bir zərrə bulub imanına qatmaq dilər.

Ağlar Güləyən

ƏDƏBİYYAT

Mən allam ələ indi qələmdanı, a Molla!
Rüsva edərəm yekcə bu dünyanı, a Molla!

Bu kimdi yazıb Mirzə Hüseyn Vaizə söylə:
Aç məktəbini, etmə bu cövlanı, a Molla!?

Bir vaxtdə həm natiqü həm mərsiyəxanəm,
Kim görmüş idi böylə əzaxanı, a Molla?!

Məşrutə zamanında ki, mən vəz qıldım,
Hər minbərimin bir tümən ünvanı, a Molla!

Həzrət özü ruzi eləyib indi vəkalət,
Çün lazım idi mən kimi ruhani, a Molla!

Nisvan sözü islamda heç vaxt deyilməz,
Söylənsə əgər, məhv edər imanı, a Molla!

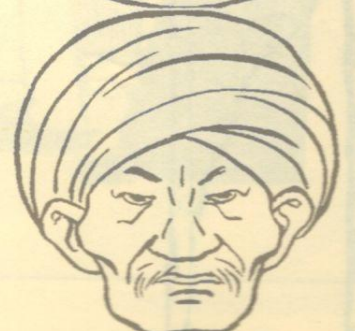
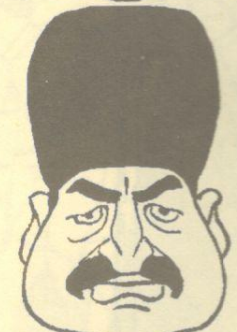
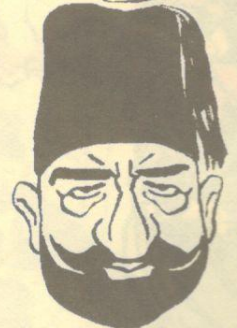
Gər kimsə desə, mən edərəm qətlini vacib,
Onda olaram alimi-rəbbani, a Molla!

İcrai-şəriətdən ötür xeyli çalışdım,
Məhbus elədim Seyyid Hüseynxanı, a Molla!

Girəm ki, çalışdım özümə rəy çıxartdım
Məmnun elədim düşməni-vidanı, a Molla.

Laməzhəblər qoysala bir az, yer üzündən
Mədum edərəm əyri qabırğanı, a Molla!

Həm vaizü həm natiqü həm güclü vəkiləm,
Tünd işlədirəm indi dəyirmanı, a Molla!

Gər məmləkəti millətimiz məhv olur, olsun,
Allahdır onun əsl nigəhbani, a Molla!

Mən gətdim ələ rövzeyi-rizvanı, a Molla!
Əhya elədim dini-müsəlmanı, a Molla!

Təbriz. Tambrançı

KƏŞFİYYAT ELMİ

Təbrizin əzayi-əncüməninin kəşf etdiyinə görə, hər kəs gözlərini bərk-bərk yumsa, onu heç kəs görə bilməz.

Əxfə elmini axtaran dərvişlərə xəbər olsun. Bunun dəlili üçün Əncümən hökuməti qərar verib ki, xaric döv-lətin əlindən qurtarmağa çarə ruznamənin olmamağıdır. Əgər olsa da İran işlərindən onda bir şey yazılmaya, ondan ötrü biz əgər qələmə azadlıq versək, özgə millətlər bizim eyiblərimizi bilib, bizim işlərimizə dəxalət edərlər. Əncümən ağaları özlərini Təbrizdə yazılan ruznamələrə senzür qərar verib ki, onda adətə toxunan mətləb yazılmasın. Gələn dəfəki seçkiyə qərar verilib: on iki nəfər qırmızısaqqal tələbə Sadiqiyyə mədrəsəsinə sifariş verilsin, yoxsa beş molla Əncümənə kifayət verməz.

Babi müstəbid

SƏHV

Bu gün mən bədbəxt az qalmışdım bir böyük səhv edəm. Bir qəzetin üçüncü nömrəsinin əvvəlinci səhifəsində başdan yekə hərfilər ilə yazılmış idi:

Ətəbati-aliyyə

Üləmayi-üzamın öhdələrinə tərəttüb edən vəzifələr

Bu sərlövhənin altında bir uzun məqalə yazılıb. Qəzetəni poçtda aldım, qoydum cibimə ki, evdə oxuyam, yolda evə gələ-gələ qəzetəni açdım ki, görüm Əhməd bəy üləmanın vəzifələri barəsində nə yazır.

Səhifənin ortasında bir belə sözlər gözümə sataşdı:

«Zahiri əsarətdən xilas olduğumuz kimi batini əsarətdən də xilas olmalıyıq, çünki istibdadın əsil əsası və binaları şu batini əsarətdir».

Bu sözləri yolda oxuyan kimi mən yəqin elədim ki, Əhməd bəyin məqaləsində batini əsarətdən murad təqlid məsələsidir. Və evə gəlib Lağlağıya dedim ki, «Əhməd bəy bu gün bir söz danışdı, amma bu sözdən qan qoxusu gəlir».

Lağlağı dedi ki, «ağlım kəsmir».

Qəzetəni açdım və məqaləni başdan axıra kimi oxudum. Nə gördüm? Mən elə bildim ki, Əhməd bəy yazacaq:

«Üləmayi-üzamın vəzifələri budur ki, biçərə müsəlmanlardan əl götürüb onları batini əsarətdən qurtarsınlar».

Amma xeyr, mən binəva böyük səhv eləmiş imişəm: Əhməd bəyin yazdığı özgə bir mətləbdir.

Mən bədbəxt nə böyük səhv elədim?

Molla Nəsrəddin

HÖRMƏT

Bu zəhrimar məşrutə çıxandan bu yana hörmət-zad lap götürülüb və küçələrdə gəzən balaca uşaqlar az qalıblar ki, böyükələrin və ağsaqqalların üzünə duralar.

Dünən Naxçıvandan bir belə teleqraf gəlib ki, bir məclisdə Məhəmməd Cəfər ağa Şeyx Kərimdən üç adam aşağı oturdublar.

Bunların hamısı bu zəhrimar məşrutənin bəlasıdır.

MƏHƏRRƏM XƏBƏRLƏRİ

Öz müxbirlərimizdən gələn teleqraflar:

Culfa – Bu ay içində üç mindən artıq mərsiyəxan və sinəzən professorları İrandan Rusiya torpağına keçib, Qafqazın hər tərəfinə yayıldılar.

İrəvan – «Yezid»lik mənəbi üçün yüzdən artıq kandidat var. Bu mənəb üstə iğtişaş gözlənir. Buna görə şəhərin hər tərəfinə indidən əsgər qoyulub ki, hökumətə bir zərər gəlməsin.

Şamaxı – Dövlətli ağalar məktəb şagirdlərinə üç min ağ köynək ehsan elədilər.

Mərv – Aşura günü üçün Berlinə sifariş edilən ağ göyərçinlər hələ gəlmədi. Camaat çox həyəcəlidir.

Tiflis – Rus qəzetələri uzun məqalələr yazıb hökumətə isbat edirlər ki, İrandan gələn professorlar hərçənd məhərrəmliyi bəhanə edib gəliblərsə də, qəsdləri özgədir. Şəkk yox ki, onlar belə bir vaxtda onun üçün gəliblər ki, Rusiyanın İran barəsində olan məslək və siyasətini və bura müsəlmanlarının ruhunu yaxından görüb anlasınlar. Rusiya məmurlarına lazımdır ki, sərvəqt olsunlar.

Ərdəbil – Şahsevən müsəlmanları bu il keçən illərdən artıq məhərrəm tədarükü görürlər. Deyilməyə görə, bu il iki yüzdən artıq «başkəsən dəstəsi» təşkil olunacaq.

Nəcəf-ül-əşrəf – Bir ay əvvəl, üç müctəhid Ərdəbilə getdi ki, aşura günü olacaq mitinqlərə nəzarət etsinlər.

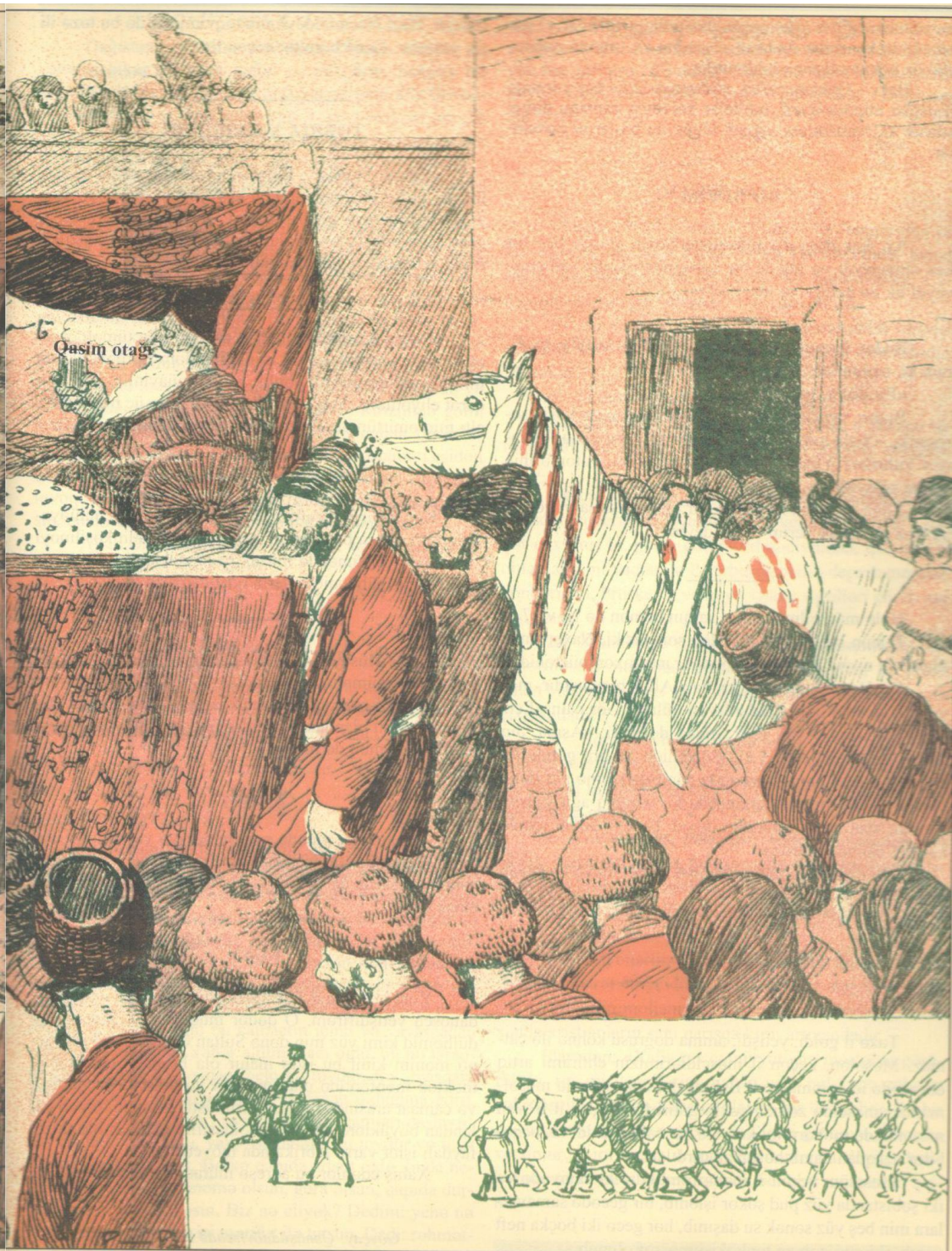
Təbriz – Vaxtilə qovulan müctəhid Mirzə Həsən ağanın Əncümənin dəvətilə yaxında şəhərə gəlməyi gözlənir.

Gəncə – Seyid Bağır ağa ilə Molla Məşum həzrətləri baş yarmaq dəstələrini qubernatordan əvvəl mən etmək istəyirlər.

Ordubad – Hansı şəhərə «Yezid» lazım olsa, burdakı «Ağ seyidlər kompaniyası» ucuz qiymətə göndərməyə hazırdır.

Rəşt – Hökumət qoşunu Ərdəbili fəth edib qurtardıqdan sora dəxi buralarda bir işi qalmadığından, tezəcə Tehrana gedir ki, aşura günü olacaq ümumi «manevrə»də iştirak etsin.

Təbriz – Əncümən qərar qoydu ki, şahsevənlərin acığına nə qədər sərbaz varsa, aşura günü hamısı təlim

Ağam vay, vətən vay, dedəm vay, Ərdəbil vay! Baş yarax, intiqam alax, ağam vay, vətən vay!

Ərdəbildən Tebrizə.

meydanına yığılıb «baş yarmaqla» intiqam alsınlar. O günü cümlə konsullar da hazır olacaqlar ki, təlimin nəticəsini öz hökumətlərinə bildirsinlər.

Bakı – Qradanaçalnik məhərrəmlikdə baş yarmağı qadağan etməyə görə, mollalar xəlvətcə camaatı dəvət edirlər ki, hamamlara yığılıb ülgüc ilə başlarını çərtsinlər.

NƏ DEYİM

Ax, kaş dünyada müsəlmanlardan savayı heç bir kəs olmayaydı və gündə bir qabağımızı kəsib soruşmayaydı ki: «o nədir» və «bu nədir».

Budur, məscid tərəfində mərəkədir. Uzaqdan eşidirəm ki, oxuyurlar:

«Ey şüalər, gəlin şuri-nəvayə...»

Budur, tanışlarımdan bir nəfər rus yanıma kəsib soruşur ki, «Sizin müsəlmanlar bu gün niyə bu qədər başlarına vururlar? Yoxsa bunlar iranlılardır ki, vətənlərinin halına ağlayırlar?»

Allah xatirinə, ay şüalər, bir məni başa salın görüm bu rusa nə cavab verim və nə deyim?..

Hələ mən bilmirəm ki, xalqın biznən nə işi var?

Dünən bir erməni məndən soruşur ki, Naxçıvanda filan hacı niyə 22 lirə pulu göndərir müftəxor müctəhidə?

Deyirəm: ondan ötrü ki, hacı Allah bəndəsidir, mömindir, səxavətlidir, dindardır və xülasə. Gör nainsaf erməni mənə nə cavab verir, mənə deyir ki: «Asma, din haqqı, İsa haqqı, o hacı ki, müctəhidə 22 lirə göndərmiş, keçən il o rusa pambıq satanda pambığın içində altı dənə köhnə kişmiş meşoku soxmuşdu ki, pambıq ağır gəlsin. Pambıq alan hacının fəndini duyub bir çox adam içində hacının üzünə tükürdü».

İndi mən bilmirəm erməniyə nə deyim və nə cavab verim?..

«Dəli»

TƏZƏ İL

Təzə il gəldi, yetişdi, amma doğrusu köhnə ilə çatmaz. Məsələn, keçən il məscidlərimizin ehtiramı artıq dərəcədə idi, amma bu il Bakıda da, Gəncədə də müsəlmanları məscidə zornan çəkib gətirirlər, keçən il İrəvan məscidində məhərrəmlikdə elə bir cəlal var idi ki, əcnəbilər uzaqdan baxıb həsəd aparırdılar.

Məsələn, keçən il məhərrəmlikdə iki zaviyədə və iki şəbistanda yüz pud şəkər işlənilib, bir gecədə samavarlara min beş yüz sənək su daşınıb, hər gecə iki boçka neft yanıb, iki pud qəlyan tənəkəsi məsrəf olunub.

Amma bu il, rəvayətə görə, o qədər hazırlıq gör-

sənmir. Hacı Nəcmüddövlənin təqvimində də bu təzə ili pis yazıblar. Genə bərəkət keçən ilə.

Circirama

TƏBRİZ XƏBƏRLƏRİ

«Şirkəti-himayeyi-füqərə» tərəfindən təftiş olunan iki yüz nəfər on sinnindən on beş sinninə qədər qızların məktəbi-füqərəyə götürülməsini Əncümən haram bilib, genə qərarı-sabiqnən qızların sərbəzaxanaların mənzillərində yatmaqların təsvib elədilər.

Rusiya tərəfindən inqilab zamanı min tükən qarət eliyənlərə sərbəzlik və iki min eliyənlərə mirpənclik, on min eliyənlərə əmirtümənlik, ya da müavinlik, yüz min qarət eliyənlərə şahlıq verildi. Bu qərar ilə üç min sərbəzlik, altı min əmirtümən, iki müavin, doxsan doqquz şah var.

Kəç qabırğa tərəfdarı Seyid Hüseyn xanın əhlüəyalının və xırdaca balalarının su və çörəklərinin kəsilməyi xüsusunda Əncüməndə müzakirə olunub, Mirzə Hüseyn və Seyidül-mühəqqiq onların qırılmaqlarını istəyir.

Mirzə Hüseyn altı il bundan əvvəlki məktəbin fələqqəsinə Əncümənə vəqf elədi.

Seyidül-mühəqqiqin xanə şagirdi Nasir Həzrət Əncümənə vəkil olandan Seyidül-mühəqqiqi saymır. Deyir: sən bir ağa, mən də bir ağa.

URMİ

Az qalmışdı burada sair bələdiyyə və ədliyyə idarələri kimi mürəttib bir idareyi-nəzmiyyə açılsın, lilləhül həmd polislərin üç firqə və otuz fikrə ayrılıqları bu işə mane oldu.

ELAN

Yeni açdığımız fabrikada çox müqtədir «xəfiyyə» danosçu yetişdirirəm. O qədər müqtədir ki, Sultan Əbdülhəmid kimi yüz min dənə Sultan Əbdülhəmid ola, genə mənim kimi bu işdə mahir ola bilməz. «Məktəb»i, məktəb mənfəətinə olan qutuları və məscidi bağlatmaq və camaat arasında nə olsa birin üstünə on da qoyub yalandan böyüklərə demək və əlhasil hər cürə millətimizə faydalı işlər varsa fabrikamda mövcuddur.

Xahiş edənələr bu adresə müraciət buyursunlar:

Göyçay: Qəmişüddövləzadə Kərbəlayı Səməd

ŞEYX

Dağıstanın «Taşlı» məhəlindən neçə illərdir ki, «elmsiz bikar bir yekə nəfər – cahil, biar, zorbaca bir xər» Dübür İsa adlı bir şeyx çidarı qımb gəlir düz Qovaxçöl kəndinə və «Gözəl xala» kimi burada başlayır şeyxlik eləməyə. Hərçəndi həmin kəndin «Çopur Ömər» kimi kəmetiqadları şeyxin əməli-qəbihəsini bilib məzkuru o kənddən çıxartmağı öz camaatına bir neçə kərə tövsiyə edibse də, camaatın əksəri mömin və cahil olduqlarından Şeyx İsa Dübür ilə behişt səfərinə hazırlanırdılar. Həmin kəndin möminə övrətləri kəməli-ədəblə hər gün Dübür İsanın xidmətinə bərəkət almağa gəlirlərmiş. Sora il dolanır, ay batır... İsa Dübür şillağ atır. Axır bir ay bundan müqəddəm biri gözəl, digəri bir az çirkin iki nəfər cəvanə gəlinlər Şeyx İsa Dübürün xidmətinə gəlirlər. Cənab Şeyx çirkin gəlini çöldə qoyub gözəl gəlini çəkir öz otağına, burada məzkurə gəlini özü ilə dizbədiz oturdub və başını aşağı salıb başlayır mürəqibəyə. Məzlumə gəlin Şeyx İsa Dübürün kəramətini görəndə kimi daban alır evlərinə. Haman kəndin bir para adamları bu kəraməti eşidən kimi dərhal gedib Piləkənddə olan Şeyx İsanın qardaşına təvəqqe ediblər ki, gəlib Şeyx İsanı Qovaxçöldən apar-sın, çünki o kənd kafi dərəcədə bərəkətlənibdir...

Allah Dağıstanın himar və tənbel və biar adamlarına, yəni şeyxlərə ömür versin.

Sofi Zənbil

TELEQRAF

Sabunçu – Məhərrəmül-həram yavuqlaşdığı üçün şair Mirzə Səməndər cənabları şəbeh dəstgahını düzəltmək üçün Dərbənd şəhərinə azim oldu.

QƏRİB

Möhtərəm Molla Nəsrəddin əmi! Mən Gəncə şəhərinə təzə varid olmuş bir qəribəm və buradan istəyirəm sizə bir neçə söz yazam. Bir axşam mənzildə oturmuşdum, gördüm küçədə bir taraq-turuq, bir vurhavur və bir qoyma-qoyma düşdü ki, elə bil 1905-ci il geri qayıtdı. Doğrusu, Molla əmi, mən bir az qorxan kimi oldum və sonra ürək verib əlimə məhərrəmlik çomağını alıb yüyürdüm küçəyə, gördüm yuxarıdan bir xeyli camaat gəlir, özümü gücilən saldım bu camaatın içinə və yavaşcadan yanımdakı adamdan xəbər aldım: bacı oğlu, bu nə taraq-turuqdur? Dedi ki: axmaq, belə bu toydur, toy, masqara deyil, tapança və tufəng atmaq qadağan olduğuna görə, Gəncənin igid cavanları urusun acığına qapıları daşlayırlar. Dedim: bacı oğlu, yaxşı deyirsən. Bu toydur və toya adam tamaşaya çıxar. Bəlkə qapıda adam oldu, onda necə? Dedi: pəh, cəhənnəmə olsun, gora olsun, qapıda durmasın, daş da dəyməsin. Biz nə eliyək? Dedim: yenə nə tövr olsa, gerek insan işi mərifət ilə tutsun. Dedi: rəhmətliyin oğlu, xəlq nə qoyub, sən nə axtarırsan? Bəri gəl, ge-

dek, gör nələr görəcəksən. Mənim ətəyimdən tutdu və çəkə-çəkə apardı. Amma, vallah, ayaqlarım gedirdi, ürəyim heç getmirdi. Çünki qorxurdum o daşın biri də mənə dəyə. Dəxi nə qədər elədi getmədim. Doğrusu, qorxdum.

Qərib

HACİTƏRXAN

Müsəlman şəhərlərinin çoxunda bir «cəmiyyət» və bir «qəzet» olmadığı halda, bizim Hacıtərxanda, həmd olsun, iki cəmiyyət və iki qəzet var: Şurayi-islam, Cəmiyyəti-islamiyyə, «Bürhani-tərəqqi», «Edil».

Bu iki cəmiyyət və qəzet meydana gəlib tərəqqi edəndən bəri pək çox işlərimiz də tərəqqi etməkdədir. Məsələn:

1. – Kitabət, yəni danos yazmaqlıq.

Bu sənət bura müsəlmanları arasında o dərəcə tərəqqi edib ki, mislini heç bir şəhərdə görmək mümkün deyil.

«Reç» qəzetinin yazmağına görə, müsəlmanlar tərəfindən qubernator divanxanasına verilən danoslar o qədər çox imiş ki, poçta götürə bilmədiyindən, qubernator onları ayrı bir vaqon ilə Peterburqa polisa departamentinə göndərərək ki, Pruşkeviç və qeyri Duma vəkilləri görüb şad olsunlar.

2. – Məhəbbət. Yerlilər ilə gəlmə müsəlmanlar bir-birlərinə elə məhəbbət göstərərək qucaqlaşıblar ki, arada qalan biçarə «İttifaq» və «İttihad»ın başı-gözü əzilib canı çıxmaqdadır.

3. – Hörmət. Mollalar müəllimləri o mərtəbə yuxarı ucaldıblar ki, biçarələrin ayaqları məktəblərdən dışarıda, başları millətpərəst cənab İshaq İsgəndərovun ayaqları altında qalıb.

4. – Mətbuatın tərəqqisi. «Bürhani-tərəqqi» ilə «Edil» qəzetləri ancaq Şurayi-islam ilə Cəmiyyəti-islamiyyənin bitib-tükənməyən qalmaqalarına məxsus olduğundan yaxında təzə qəzetlər çıxacaq ki, özgə əhvalatdan da bəhs etsinlər.

5. – Misyonerlik. Gilan məhəlləsinin imamı Əbdürəhman Həzrət Əliyevin, Qara Məscid imamı Saleh Həzrətin və Kərim mollanın «təkfirləri» sayəsində Hacıtərxanda xristianların sanı qarışqa kimi artmaqdadır.

İdarədən: «Xalis rus cəmiyyəti»nə məsləhət görürük ki, rus misyonerlərinə nahaq yerə pul verib zəhmət çəkməsinlər. Bizim xalis mollalara bir «spasibo» ilə bir də divanxananın arxa qapısından içəri girməyə «rüşxət» versinlər. İyirmi-otuz il sora Hacıtərxanda deyil, Orenburqda mədrəseyi-hüseyniyyədə belə bir müsəlman qalmaz.

Müdir və baş mühərrir: Cəlil Məmmədquluzadə

1909
1909 г.

1908
1908 г.

1907
1907 г.

1906
1906 г.

1905
1905 г.

1909
1909 г.

1908
1908 г.

1907
1907 г.

1906
1906 г.

1905
1905 г.